

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sivečer, izmši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr. če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Občni zbor Slovenskega društva v Mariboru.

(Konec.)

O 5. točki, o nemškem „Schulverein“, govori g. dr. Gregrec:

„Namen, kateri je ta „Schulverein“ naznanil, je nepotreben, namen, kateri v resnici izvršuje, pa nam naravnost nevaren, kajti streže po našem življenji ter se nič ne briga za svoja pravila. Treba bi bilo torej, da bi mu gospodje, ki to morejo, stopili na rep.“

Našo deželo stanejo šole 900.000 gld. in še vsak okraj in vsako srenjo nekaj, tako, da stoji šola Štajersko najmenj do 2 milijona goldinarjev.

Kake naj bodo šole, pravi jasno znani §. 19, namreč, da se naj poučuje na podlagi domačega materinega jezika. Pri Nemcih je res tako; imajo Nemci realke, učiteljišča, vse! Čemu še torej hočejo tako društvo, ko se jim nikdo še lasu ne dotakne? So li vse šolske oblasti v slovenskih rokah? Mi o tem ničesar ne vemo, torej so nemške. Če ima društvo torej res tisti namen, kateri je naznanilo, je nepotrebno. Tako društvo bi pač treba bilo za nas. Ali društvo nema namena, da bi tu in tam rešilo za Nemce kako nemško dete. Prepričali smo se, da mu za nemško deco v obče niti mar ni. Po Mariboru se klati mnogo nemških siromašnih otrok; ali jim da kako knjigo, ali jim kupi kako obleko? Ne. Po Pekrah, Hočah itd. hodi s svojimi kunjami, da bi slovensko deco zvabilo v ponemčevalnice. Sedaj so začeli celo tako daleč rovat, da celo iz naših ljudskih šol hočejo slovenski jezik izriniti. Že v drugem ali celo v prvem letu začnejo siliti nemški jezik. To nam ni vse jedno.

Mi Slovenci stanujemo na mejah dveh jako izobraženih narodov, ki imata polno dobrih šol. Če hočemo ostati poleg njih, moramo imeti dobre slo-

venske šole, da se bomo na podlagi materinskega jezika poučevali, drugače smo izgubljeni.

Nekdaj so bile vse šole pri nas nemške. Ali zgodovina nas uči, da so se takrat le najboljše učenci nekaj naučili, drugi pa celo nič. Ali, ko je nekdanji naučni minister grof Thun začel šole pre-narejati, vprašal je Slomška in dr. Miklošiča, kako naj se šole osnujejo. Prvi je svetoval, da naj bodo šole slovensko-nemške, dr. Miklošič pa, da naj bodo čisto slovenske; še le, ko bodo deca že dobro slovensko znali, se more misliti na pouk drugega jezika. Ali ona prva misel je zmagała. Tako je potem ostalo. Mi priznavamo in naši poslanci so to vedno poudarjali, da je treba, da se tudi nekaj nemški uči. Ali le pametno, v pravem času, v primernih urah, ne pa takoj, ter postaviti mej slovensko deco nemškega učitelja, katerega deca ne razume. Ko bi n. pr. v nemškem Landsbergu kak učitelj začel slovenski poučevati, rekli bi tamošnji Nemci: to ni šola, to je norišnica. Le za nas Slovence naj je vsaka bedarija dobra! Mi moramo na narodnej podlagi šole osnovati, potem pa moramo dalje naprej iti. Gimnazije morajo slovenske biti, realke pa učiteljišča. Potem treba par slov. stolic na vseučilišči, da dobimo slovenske uradnike. Temu nasproti pa dela Šulverein, torej je nam sovražen in škodljiv. Najprej bodo rekli, če bo šlo po njihovo: vsi vedo nemški, torej ni treba, da znajo uradniki slovenski; vsi ljudje se učijo zaradi teh nemški, čemu bi torej silili te gospode, da bi se slovenski učili? Posledek pa bo, da bodo sami tujci pri nas kruh, službe dobili, domačini pa bodo zunaj stali i lačni prežali. Šulverein začel je naše učitelje podkupovati. Dava jim po 30 srebernikov, kakor so nekaj židovi Judežu Iskarijotu 30 srebernikov dali, da je zveličarja izdal. Druge učitelje pa ovajajo in jih psujejo po časnikih.

Šulverein pači naše ljudstvo! Ljudstvo ni v dobrih gospodarskih razmerah. Teško je kmetom

nove šole staviti ter se v dolge zakopati. Potem pa pride Šulverein rekoč: „Mi Vam damo denar, potem pa mora šola biti nemška.“ Tu in tam jim gredo ljudje v past.

Ali se pa otroci res nauče nemški? Ne. Pač pa se jim bode ucepilo sovraštvo do slovenskega jezika in naroda. Pomnoževalo se bode število nemškarjev.

Razvidno je torej, da se to društvo svojih pravil ne drži. Vladi se je reklo: „Mi bomo za nemško deco skrbeli,“ sedaj pa slovensko lovi. To ni lepo. Nemcev je 60 milijonov, ponosen narod, sedaj pa tukaj vincarske pobe pobirajo, da bi svoje število pomnožili. Delajo, kakor so nekdanj Turki delali, ki so ropali kristjansko deco, da so si iz njih izgojili janičare. Ne vem, za katere je manje častno, za tiste, ki lovijo, ali za tiste, ki se dajo uloviti. —

Pravili so: to bo šolsko društvo, govorili bomo samo o šolah. V resnici pa govorijo o šolah najmanjše. Govorijo samo o slovenskih prvkih, in samo o političnih zadevah; n. pr. v Slatini, kjer je jeden celo rekel, da bi naj sedanjo vrlo vlado sam hudič vzel.

Šulverein po svojih pravilih ni politično društvo. Če se pa vender samo s politiko peča, potem moramo proti temu protestirati. Jaz ne stavim nobenega predloga. Hotel sem samo Vašo pozornost obrniti na tega pravega prusovskega Heroda, ki našo deco mori. Vsak Slovenec se bode gotovo ogibal ter upiral temu razsajanju in rogovilstvu tega od konca do kraja političnega društva.“ (Dolgotrajno odobravanje.)

Predno se preide k daljnji točki, prečita g. dr. Radač došle telegrame.

Zadnja točka so bile volitve novega odbora. Kdo da je vse v odbor voljen, ste že poročali. S tem je bil dnevni red končan, in dr. Radač zaključil zborovanje s klicem: „Bog živi našega presvetlega

LISTEK.

Casnikarstvo in naši časniki.

(Dalje.)

V „Novicah“ samih, pa tudi drugod, je njih oče povedal, koliko ovir je moral odpraviti, predno je začel izdavat ta, sedaj najstarejši slovenski časopis. Povedal je, kako po strani so ga gledali vladni krogi, ko se je oglašil za dovoljenje novega lista; povedal je, da to očitno probujenje našega naroda nikakor ni bilo po volji tedanje absolutne vladi, in da ta tudi nikakor ni mislila prošnje njih ustanovitelja in prvega urednika uslišati; povedal je, da je moral obrniti se celo do nadvojvode Ivana v Gradci, ki je sumljivo vlado pomiril ter jo za dovoljenje pridobil s tem, češ, „Novice“, glasilo kmetijske družbe v Ljubljani, nemajo družega namena, kot podpirati razvitik in napredek kmetijstva in obrtništva mej prostim ljudstvom. Tako, v velikih bolečinah in zavirah so se rodile „Novice“ leta 1843. Zaslužno slavo in čast so

si same že tolikokrat pele, ali so jim jo pa drugi po vsej pravici in resnici — kot bi Spectabilis rekel — popevali, da bi bilo tukaj odveč, da bi jo ponavljali. Če pravimo, da se z „Novicami“ navadno začenja nova doba našega slovstva, izrekli smo s tem pač največ pohvalo. Njih z leti čim dalje veljavnejši urednik ni le sam prijavljaj raznovrstnih spisov v njih, ampak znal je za svoj list pridobiti, rekel bi, vse tedanje slovenske pisatelje. Zaradi tega — in ker so z letom 1848. jele tudi prsteje dihati, se nahaja v njih listih in letnikih toliko mnogovrstnega, večinoma poučnega, semtertja tudi kratkočasnega zabavnega berila.

Leto 1848. strlo je vsaj za nekaj časa železne verige vladnega absolutizma. Najvišji sklep od dne 14. sušca in cesarjev patent od 15. sušca 1848 sta odstranila cenzuro tiskovin ter obljubila, da se ima kmalu prijaviti kaj svobodomiselnih tiskovnih zakon. Starejši čitatelji tega podlistka se pač še spominjajo, kako so se rečeno leto drville dogodbe za dogodbami. Kako bi bili državniki z oblesenelimi načeli najhujšega absolutizma zamogli podeliti cesarstvu svobodomiselnih tiskovnih zakon! To je bilo nemogoče.

Zanje in za državo je bilo pač najboljšje, da jih je ostri veter političnega probujenja odpihal na vse strani sveta. Časnikarstvo je jelo po nekaterih krajih popolnem noreti ter se nikakor ni zmenilo za razne naredbe in razglase cesarske in vladne, ki so nameravale njega razuzdanost kolkaj brzdati. Tako se je godilo najvišjemu odloku od 29. sušca 1848. leta, ki je nameraval ustavljati se zlorabi tiska. Isto se je godilo vladni naredbi od 6. aprila leta 1848., potem začasnima, brez cesarjevega podpisa prijavljenima naredbama od 18. maja 1848. Nekaj več veljave je našel razglas od 20. decembra 1848, ki ga je minister notranjih zadev poslal vsem deželnim namestnikom. Še le čez leto dnij — namreč 13. in 14. sušca 1849 — sta dva cesarjeva patenta prijavila nov zakon o tisku, ki je imel uresničiti po §. 5 podeljene ustave od 4. sušca 1849 priznano pravico do tiskovne svobode.

§. 5 novega tega zakona o tisku priznal je vsakemu pravico izdavat od časa do časa izhajajoče tiskovine. §. 6. je zahteval, da ima vsak naznaniti državnemu pravdniku, oziroma redarstvenemu uradu naslov novega časopisa, kdaj in kako bo izhajal,

cesarja!," kateremu klicu je zbrano društvo s trikratnim gromovitim „živijo“ odgovorilo.

Zvečer sešli so se vsi gospodje in velika množica kmetov v Čitalnici, kjer je bila prav vesela domača zabava.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. decembra.

Jutrnja seja **državnega zbora** ima naslednji dnevni red: 1. Drugo čitanje postave o pobiranju davkov in o državni upravi za prvo četrtletje l. 1884; 2. prvo čitanje v zadnji seji izročeni vladinih predlog; 3. dopolnilne volitve v odseke; 4. prvo čitanje predloga poslancev Zach, Herrmann in tovaršev o polajšanju davkih za poslopja neimovitih ljudi; 5. poročila budgetnega odseka o stavbenih stroških državnih železniških prog Rakonic Protivin, Divača-Pulj, Tarnowo-Leluchowo, Siverič-Spljet-Sibenik in Kriegsdsorf-Römerstadt; 6. poročila o peticijah.

V obče se trdi, da bode to zasedanje državnega zbora zelo kratko. Ko bode budget v odseku obravnan, kar bi znalo biti začetkom februarja, in ko se bodo sestavila ter obravnala poročila o državnem proračunu, se bode zasedanje baje odgodilo. Mej tem časom se bode obravnavalo nekaj manjših predlog. Davčne predloge v tem zasedanju ne bodo prišle na vrsto.

V budgetnem odseku so se po levičnjakih zapuščeni referati tako le razdelili: Finančna uprava — Bartmanski; neposredni davki — Zeithammer; carina — Abrahamovič; kov denarja: J. Czerkawski; trgovinsko ministerstvo (osrednje) — Klaič; promet državnih železnic — Meznik; podpore — Hausner; državni dolg — Mattuš.

Dr. Herbst se zelo trudi, potolažiti abstinenco srbičo svoje stranke. Njegov organ, „N. Fr. Pr.“, se ne ujema s slavošpevi drugih fakijskih organov, da je Plenerjevo postopanje v budgetnem odseku prvi korak k pasiviteti, nego poudarja izrečno, da se mora levica za sedaj zadovoljiti s tem, da kritikuje dela, nasvete in sklepe državnozbornske večine, in sicer ne v odsekih, nego v občnih zborih.

„Wiener Abendpost“ piše o zadnjih dogodkih: „Budget se ne dovoljuje vladi, nego državi; in če se člani leve branjajo prevzeti njega referate ter posvetovati se o njem, pokažejo s tem, da njim opozicijsko stališče proti vladi več velja, nego državni prid in volja volilcev. Če se pa stranka postavi jedenkrat na to stališče, potem nima več pravice imenovati se „državo ohranujoč“, kar si je levica doslej dosledno pridevala.“

Hrvatski ban, poslovec se od oblasti v Raabi, dejal je mej drugim: „Teška naloga me čaka v novem delokrogu. Prevažen je ta obrat v mojem življenju. Uspeh je negotov, naloga teška; boječ se nastopam novi pot. Ločim se od kraja, kjer sem užival popolno naklonjenost in simpatijo, v kraj, kjer si bodem moral oboje še le pridobiti.“ — Ban je bil telegrafoma povabil predsedstvo sabora v pogovor zaradi sklicanja sabora; a „N. Fr. Pr.“ trdi v brzojavki iz Zagreba, da sta predsednik Krešić in podpredsednik dr. Šram soglasno odgovorila, da ju nujna opravila zadržujejo odzvati se povabilu. — Drugo poročilo označuje program banov z besedami: „zakon, red i rad (delavnost)“, ter trdi, da se bode sabor sešel v 18. dan t. m.;

vprišanje o sekcijskih načelnikih da se bode rešilo pozneje.

Vnanje države.

Obravnava o članovih odbora **srbskih** radikalcev se je pričela ter se bode razsodba v kratkem proglasila. — Dopisnik iz Belegrada v „Pol. Corr.“ obžaluje, da je bolgarski kabinet ustregel prošnji vodju radikalcev, Pašiću, da se sme nastaniti v Vidinu. — V liberalni stranki se snuje preustroj z utesnjenjem tujega upliva, da se zabrani odstop frakcije Stojana Boskovića in Vladimira Jovanovića.

Iz Madrida se javlja, da se bode **nemški** cesarjevič iz Genove podal v Rim, da obišče sv. očeta.

V **pruskem** državnem zboru je Puttkammer javil, da namerava knez Bismarck občno volilno pravico preustrojiti v tem smislu, da se na mesto tajnega glasovanja upelje javno. Ta senačna izjava smatrati je za odgovor na predlog naprednjaške stranke, da bi se tajno glasovanje razširilo tudi na deželnozbornske in občinske volitve. O tem predmetu se je razvila jako živahna in obširna debata.

Dopisi.

Iz Gradca 6. decembra. [Izv. dop.] O volitvah za okrajni zastop Ptujski se je mnogo že pisalo, pri katerih so se ondotnim Slovincem, kakor dokazano, godile velike krivice, nasprotno pa je bila nemška oziroma nemčurska klika zelo protežirana. Nemški listi o teh volitvah molče, ko nasprotno donajajo slovenski skoro vsaki dan nove v nebo upi-joče pregrehe, ki dobro dobro ilustrujejo nemško „liberalnost“.

Iz gotovega vira sem izvedel, da je ministerstvo zahtevalo vse to stvar tikajoče akte v predložitve, kajti dobro podkrepljenih rekurzov in protestov od slovenske stranke vse mrgoli. Največja nezakonitost pa je bila mej družim ta, da se c. kr. okrajno glavarstvo Ptujsko prè ni ravnalo po ukazu tukajšnjega c. kr. namestništva, katero je prvemu zaukazalo, da se ima volilni imenik v skupini velicega posestva sestaviti na podlagi dačnega predpisa za l. 1883, okrajno glavarstvo Ptujsko pa ga je sestavilo na podlagi onega za leto 1882. Ker pa je daca za leto 1883 nekaj večja, odvzelo se je vsled tega **mnogim**, ki bi bili po tem predpisi volilci, najvažnejšo državljansko pravo, t. j. volilno.

Radovedni smo tudi mi, če se bodo Nemci v tem slučaju pokazali liberalno-pravične, kajti da se je mnogim volilcem, oziroma nevolilcem godila krivica, je neovrgljivo. —k—

Iz Trsta 6. decembra. [Izv. dop.] (Naše razmere.) Mnogo se je že govorilo in pisarilo o slovenskih ljudskih šolah v Trstu; neki list je že celo dan prorokoval, kedaj da ima ona peticija priti na dnevni red v mestnem zboru, a žalibog: naši „gospodje“ mnogo obračajo, a mestno-deželni odbor pak jako fino obrne, — poslal je namreč dotično peticijo nazaj z opazko, da naj se prestavi v italijanski jezik.

Najbolj so pa zavirali naraven razvitek našega novinarstva odstavki 22 do 26, zaznamenujoči mnogo tiskovnih prestopkov, katerih ne pozna občni kazenski zakonik. Po teh odstavkih časnikarjem preteče nevarnosti je zmanjšal cesarski patent od 14. sušca 1849 nekoliko, da je določil, da politične gosposke imajo kaznovati prestopke tiskovnega zakona, a porotna sodišča imajo izreči, ali se je časopis s svojim zadržajem zakrivil ali ne zoper tiskovni zakon.

Duh svobode je l. 1848 prešinil tudi Slovence. Prosto naše ljudstvo se je najbolj veselilo gmotnih pridobitkov onih let, najbolj se je veselilo, da so odpravili tlako in desetnino ter vse one naprave in razmere, ki so še spominjale na osebno nesvobodo, na podložstvo kmetkega stanu. Po naših mestih in trgih so se pa ljudje veselili pridobljenih državljan-skih pravic, priznane jim državljan-ske svobode ter se kot vsi slovenski razumniki zavedali svoje narodnosti. To narodovo prebujenje se je najočitnejše kazalo v raznih narodnih društvih, a kazalo se je tudi v časopisih. Prej toliko pohlevne Novice, gospodarske in rokodelske, so se odslej imenovale kmetijske, rokodelske in narodne

Slavnosti in veselice se pri nas jako pogosto napravljajo. V prvem mi je omeniti slavnosti 30let-nega delovanja na narodnem polji našega vse česti vrednega in obče slavljenega in priljubljenega pesnika gosp. Frana Cegnarja, katero so nekateri „gospodje“ priredili na njegov god dne 3. dec. Sestavil se je v ta namen nek odbor 3 predsednikov, kateri so strogo ukazovali, kdo sme priti k slavnosti in banketu, (dasiravno je bilo plačati 3 gld. 50 kr.); da, celo obleka se je diktirala, kako morajo dotični gospodje imeti, in ako kdo Petru ali Pavlu ni dopal, ni smel priti, niti vabiti ga neso, in radi tega došlo je število slavlilcev na — 21 — „izvoljenih gospodov“, da se je napivalo in govorilo, to se ume, in zabavalo v malem krogu mogoče jako „aristokratično“. Ni li to obče kritike vredno, da se slavi popularen mož, ljubljien od vseh stanov, takorekoč mej štirimi očmi? Kakor čujem, je bil tudi „Sokol“ vabljen, a rečeno je bilo, da zadostu-jeta le dva gospoda „Sokola“, katera sta bila po godu gospodom; a naši „Sokolaši“ neso šli, ker so izpredvideli, da je najbolje, da se enakih napetostij vzdržujejo. Mogoče je, in trdno upamo, da bomo čez 10 let našega ljubljienca, ako mu jih ljubi Bog dopušča, vse drugače slavili, da bode znala vsa Slo-venska, ne le nekateri gospodje in trdno upam, da do onega časa nekateri gospodje, izpredvidijo, da „aristokracija“ pri nas nema pravega polja.

Dne 6. t. m. pa je napravila naša „Slav. Čitaonica“ veliko besedo s plesom. Tu je bilo veliko izvoljenih, a malo — narodnih. Čisti dohodek, kate-rega je nekda bilo nad 300 gld., namenjen je mornarskeje ustanovi.

Naš „Sokol“ se pa tudi jako lepo zabava in to pri „plesnih vajah“, katere vsako nedeljo boljše in lepše izpadajo, kljub jako mnogim oviram, s katerimi so se te vaje porodile in se še vedno nahajajo. „Sokolu“ pa moramo dati v tem oziru vso čast, ker na tak način privablja in spodbuja mla-dino, katera je skoraj že propala za naš narod, a ravno pri teh se zopet preustvarila, ko izpredvidi, da se tudi mej nami lepo zabava; z vstrajnostjo in požrtvovalnostjo nam torej lepša bodočnost obečal Slovenskeje mladini in rodoljubom pak priporočamo v podporo za našo do sedaj še malo, a neustrašljivo „avantgardo“ na Adriji, to je: „Tržaški Sokol“ — naj mu pristopajo, da bode v pravem pomenu našemu narodu na čast. Jastreb.

Domače stvari.

— (Presvetli cesar) podaril je za zgradbo podružniške cerkve v Zbiljah pri Medvodah 50 gl.

— (V odbor Matice Slovenske) so bili izvoljeni: g. Luka Svetec s 100 glasovi, g. prof. J. Šuman z 99 gl., g. Božidar Raič z 99 gl., g. prof. Vavrū z 98 gl., g. učitelj S. Stegnar s 93 gl., g. prof. A. Zupančič z 91 gl., g. prof. dr. Svetina z 82 gl., g. notar Janko Krsnik z 78 glasovi. Oddane so bile v vsem 104 glasovnice,

ali bode političnega ali nepolitičnega zadržaja, potem ime in stanovišče urednika, tiskarja in izdatelja, nazadnje pa še dokazati, da je zavarščino ali založ-nino (kavcijo) res dotični gosposki izročil. §. 8. zapoveduje, da urednik časopisa mora biti polnoleten in avstrijski državljan, da mora bivati v mestu, kjer list izhaja, in da ni bil nikdar obsojen zaradi kakega hudodelstva, zaradi dobičkarije ali zaradi očitne raz-uzdanosti. §§. 9 do 15 določujejo zavarščino, katero imajo uložiti vsi časopisi, če na mesec vsaj po dva-krat izhajajo ter politične stvari obravnujejo. Za-varščina je bila kaj različna. V mestih s 60.000 ljudmi in njih okolici (15 klm. daleč) je zavarščina bila 5000 forintov listu, ki je k večjemu po trikrat v tednu izhajal, če je izhajal po večkrat pa 10.000 for. Pri vseh drugih — manjših mestih bila je za-varščina le polovica onih vsot. §. 16 je določeval, kako se imajo izročati gosposki dolžnostni iztisi. §§. 17 in 18 pa sta uravnavala, kako se imajo v časopisih prijavljati uradni popravki in zasebni pre-klici; tudi sta zavezala izdatelja, da je moral raz-glašati popolnem in nepremenjeno vse sodne ob-sodbe, ki jih je zakrivil zadržaj njegovega časopisa.

ter so v svojih predalih obravnavale tudi narodne razmere, politična prašanja. In temu programu so ostale zveste do današnjega dne — le da jim sedaj jako pomanjkuje nekdanjih temeljitih člankov in jedernatih dopisov. — Štajerski rodoljubi so sredi leta 1848 v Celji ustanovili poseben političen časopis, imenovan „Slovenske novine“; 15. junija je bil prišel prvi list na svetlo: izhajale so pa „Slo-venske novine“ po jedenkrat v tednu. Malo pozneje, namreč 1. julija 1848, je beli dan zagledal mladini še sedaj toliko priljubljen „Vedež“; ta „časopis za mladost“ je v Ljubljani izhajal po je-denkrat v tednu. Izdajal ga je Ivan Navratil. Ko je bil „Vedež“ umrl, porodil se je 1849. leta „Pravi Slovenec“, ki je prinašal kratkočasno in leposlovno berilo. Izhajal je v osmerki po jedenkrat v tednu; uredoval ga je ranjki zdravnik Ljubljanski, Franjo Malavašič, ki pa po svojih lehkoumevnih prestavah mičnih povestij za mladino slovi v sloven-skem slovstvu. Takrat se je bilo slovensko društvo v Ljubljani že toliko okrepilo, da je skle-nilo mej svet pošiljati svoje glasilo. Porodila se je „Slovenija“, ki je le par dni pozneje, namreč

a od teh so se tri kot neveljavne izključile, ker so bile brez podpisa. Drugi glasovi so se razcepili med različne osebe.

— („Slovan“) bode naslov politično-poučnemu listu, ki ga začne o novem letu izdajati v Ljubljani g. Ivan Hrihar. List bode izhajal vsak teden po jedenkrat ter bode prinašal raznega berila na osmih straneh velicega kvart-formata. Urednik listu bode gosp. Anton Trstenjak in je, kakor čujemo, doslej že obljubilo sodelovati 32 pisateljev, med katerimi se nahajajo odličnjaki našega slovstva. — Nadejamo se, da nam bode v kratkem mogoče kaj natančnejega poročati; za danes dostavljamo le, da bode naročnina za vse leto iznašala le 4 gl.

— (Odlikovanje.) Poštni konduktor gosp. Karol Frič v Ljubljani dobil je za večletno zvesto službovanje srebrni križec s krono.

— („Škrata“) izšli ste danes dve številki z raznovrstnim zabavnim gradivom in mnogimi podobami.

— (Izredni občni zbor c. kr. kmetijske družbe) bode v 30. dan januarja pr. l.

— (G. dr. J. Mrhal), direktor velike realke v Ljubljani, doslužil je te dni trideseto leto svojega učiteljevanja. O tej slovesni priliki so mu realčni profesorji in učitelji 9. t. m. izročili s primernim ogovorom dragoceno pozlačeno kupo od srebra, ki ima spredaj v nemškem jeziku ta napis: „Učiteljski zbor velike realke v Ljubljani svojemu prečestitemu ravnatelju dru. J. Mrhalu o njegovem tridesetletnem službenem jubileji 1853—1883.“ Slavljence je ta nepričakovani dar vidno ganil in v svojem ogovoru je poudarjal osobito slogu in prijateljstvo mej učiteljstvom, ki dobrodejno upliva na šolski napredek in na šolsko disciplino v obče.

— (Slovensko gledališče.) S predstavo Holtei-jeve „Bisernice“ preteklo soboto sme dramatično društvo biti povsem zadovoljno, kajti igrala se je vseskozi gladko in napravila je prav dober utis. Glavno ulogo imel je gosp. Danilo (Hans Jurež), ki je poleg svoje izredne nadarjenosti tudi tako marljiv, da vedno in dosledno napreduje in da spada mej naše najboljše moči. Razen pridnega učenja odlikuje se tudi po svoji preiščljivi zmernej igri. Gospica Zvonarjeva predstavljala je Ano s posebno spretnostjo, z veseljem zapazili smo pri njej znaten napredek. Izmej družih ulog imenovati je v prvi vrsti gospica Nigrinova (Lizika). Sicer že poznata kot vrla igralka, debutirala je ta večer tudi kot pevka in pela tako pravilno in ljubko, da je bil uspeh — popolen. Sploh je bilo petje vseskozi vrlo dobro; od zboru vojakov oziroma novincev — ki je celo mej člani orkestra izvalil pozornost — do gosp. Petriča (Joanes) pesni. Slednji bil nam je v ulogi zamorca jako po godu in prizor mej njim in Liziko razmotaval se je na splošno zadovoljnost. Da zna g. Kocelj (Rodovščak in Ramnik) še tako malo ulogo proizvajati originalno in dobro, se pri tem veteranu ob sebi umeva, a tudi gg. Šturm in Ljubivoj in gospica Petrinska so povoljno sodelovali. Gosp. Burgarellu, ki je prevzel pevski

4. dne malega srpana 1848 zagledala beli dan. Uredoval jo je Cigale iz Zaloga pri Črnem Vrhu nad Idrijo, mož prave slovenske korenike, ki se tudi pozneje noter do današnjega dne v različnih razmerah in daleč od slovenske domovine nikdar ni ogibal narodnega dela. A v tem podlistku ni primerne mesta, da bi naštevati in poudarjali razne zasluge Slovenijinega urednika, ki jih je v teku zadnjih 35 let pridobil na polji slovenskega slovstva. Slovenija je leta 1848 in 1849 izhajala na celej poli po dvakrat v tednu; l. 1850 pa v četvorki do 29. sušca, ko je nehala Slovence buditi. Naročnikov, ki so bili plačali več naročnine (ali za pol leta, ali za celo leto), pa neso tako peharili, kot so to naslednja leta prepogostem delali lačni izdajatelji nekaterih slovenskih časopisov. Kdor namreč je bil naročnino plačal za dalje časa, dobival je v odškodnino „Ljubljanski časnik“, ki ga je l. 1850 uredoval Potočnik, l. 1851 pa znani ranjki profesor Drag. Melcer. Pa o tem pozneje.

(Dalje prih.)

pouk, čestitamo na tem prvem nastopu in dobrem uspehu.

— (Sokola jour fixe) bil je pretekli petek pri Virantu in udeležba tolika, da je bilo prostora premalo. Izmej posamičnih točk omeniti je komičnega prizora, ki je prouzročil veliko veselosti, Breskvarjevega „Političnega orkestra“ in čveterospevov (Pavšek, Štamear, Juvanec, Nolli). Gosp. Marolt predstavljaj je črnogorskega pevca z vidno spretnostjo, vender bi želeli, da se krasne jugoslovanske pesni ne perefirajo. Razumeva se, da je bilo tudi več nagovorov, izmej katerih je imel oni g. Hribarja praktične posledice. Na njegov poziv, da „Sokol“ prične agitacijo in razpečevanje sreček „Narodnega doma“, pričela se je takoj originalna dražba. Izključevalo so se 4 srečke in stržilo se je za nje 35 gl. 80 kr. Sklenilo se je pa tudi, da „Sokol“ prevzame gotovo število sreček v razprodajo in tako pospešuje to narodno podjetje, kar beležimo s posebnim priznanjem. „Jour-fixe“ „Sokola“ postal je jako priljubljena in zabavna veselica in reditelji skrbé vestno, da so večeri zanimljivi.

— (Ustanovljenje obrtniških združenj.) V soboto 8. t. m. ustanovila se je v mestni dvorani mizarska zadruga, katere zastopniki so brez ugovora vzprejeli v svojo zadrugo pozlatarje, kolarje, stolarje, izdelatelje gajzelnikov, podobarje, strugarje, sodarje, krtačarje, izdelovalce orgelj in klavirjev. Predsednikom volil se je gospod Janez Novak, mizarski mojster; namestnikom: g. Janez Matian, umeteljni mizar; za odbornike gg.: Dovgan, Plečnik, Widmajer, Cirstein in Krimer. Namestniki so bili izvoljeni gg.: Papež, Petrin in Šafec. — V nedeljo 9. decembra ustanovila se je čevljarška zadruga. Čevljarji so sklenili, da ne sprejmo nobene njim podobne obrti v svojo zadrugo, niti prodajalcev obutve ne, katere, kakor so naglašali, smatrajo svojimi največjimi konkurenti. Predsednikom bil je izvoljen g. I. Škrbinič, namestnikom g. Strohmayr. V odbor gg.: Špan, Boben, Zor, Košar, Breskvar, Tuma mlaj. in Horvat. Namestniki gg.: Tuma star., Szantner, Justin, Eržen in Zitterer.

— (Najstariši gledališki igralec v Ljubljani.) Ker naš režiser in igralec ni ugovarjal doslej temu, da je najstariši igralec tukaj, šteli smo ga mej veterane igralcev, a to častno mesto zavzema sedanji slovenski igralec in pevec, Gregor Eržen. Kako je to možno? Tako-le: 1849. leta predstavljala se je na tukajšnjem odru pod ravnateljstvom Tome-tom dobroznana igra „Der letzte Zwanziger“. Brhek takrat 9 let stari dečko, Gregor Eržen, sodeloval je v tej igri kot „vojak“ in ker je pred „cesarjem Jožefom“ tako junaško „prezentiral“ puško, priznal se mu je igralški talent z živahnim rokopleskom. To omeniti daje nam povod, ker bode tekom tega tedna tukaj gostoval slavnoznani komik g. Blasel, ki je v istej igri sodeloval z našim Erženom, ki je sedaj postaven mož, a Blasel — starček.

— (Urednik „Vorwärts“-a, Karl Höger), znani „Spetzi“ g. Rüttinga in nemških tiskarjev Bambergove tiskarne, o katerem smo pred kratkim poročali, da je bil pred porotniki obsojen na dva meseca, stal je 7. dec. t. l. zopet pred Dunajskimi porotniki zaradi razžaljenja časti po lažljivih poročilih, priobčenih v „Vorwärtsu“ proti posestniku tiskarne Rudolfu Spiessu. Porotniki so ga zopet krivega spoznali in Karl Höger je bil obsojen na jeden mesec zapora. Koliko časa bodo slovenski stavci še naročevali in podpirali tendenciozni in lažljivi list „Vorwärts“, ki kranjsko tiskarsko društvo v jedno merpsuje? Novo leto je pred durmi, proč z nemškim „Vorwärts“-om in naročite si raje strokovnjak list, ki ga izdajajo hrvatski tiskarji v Zagrebu.

— (Treznost duha.) Zadnjo soboto 8. t. m. vozil se je s popoludanskim vlakom iz Beljaka proti Trbižu odgonki sluga Josip Altman iz Ljubljane, ki je vodil odgonca v Ljubljano. Vozili so se v istem vagonu štirje italijanski delavci, kateri so se vračali domov proti Pontebi. Razgovar-

jali so se ti delavci v furlanskem narečju. Altman jih je neprestano opazoval, in nehoti pride mu na misel nedavni dogodjaj, ko so se našli na tiru Rudolfove železnice dinamične patrone, katere pa so se še o pravem času odstranile. Ko se bliža vlak prvemu predoru od Beljaške strani, reče jeden laških delavcev k drugemu: „Daj zdaj sem stvari!“ in Altman je videl, da mu je nagovorjeni izročil nekaj v papir zavitega, kar je iz žepa potegnil. Takoj preskoči Altman leseno ograjo v kupéji in iztrga laškemu delavcu zavitek in, ko ga hitro pogleda, vidi, da so v njem zavite dinamične patrone. Altman, ki je bil v službeni obleki in oborožen, takoj prijavi laškemu delavcu, da so v imenu postave prijeli in jih uklene po dva in dva vkupe z ročnimi železnimi verižami, katere je imel pri sebi za nemirne odgonce. V Trbižu izročil je Altman Lahe štacijskemu načelniku, kateri je pozval žandarje, da so jih zaprli. Ne ve se že, so li hoteli Lahe izvršiti kak zločin, ali pa se le znebiti dinamičnih patronov v predoru. Vsekako zasluži odločnost g. Altmana vse priznanje, kajti preprečila je morda veliko nesrečo.

— (Sušačka „Sloboda“) prestavi se z novim letom v Zagreb in postane dnevnik.

— (Licenciranje žrebcev) pingavskega plemena za l. 1884. se bode vršilo v Radovljici v 14. dan januarja pr. l., v Kranji 15., v Kamniku 17. in v Ljubljani (na dvorišči kmetijske družbe) v 19. dan januarja. Od konjerejskega odseka sta poverjena podpredsednik kmetijske družbe, g. Jos. Mirsl. Seunig, in učitelj podkovstva g. Edvard Šlegelj. Za druga plemena privatnih žrebcev po deželi treba pri vladi prositi licenciranja.

— (Izpred porotnega sodišča.) Dne 6. t. m. stal je pred porotniki Janez Razpor iz Vipavskega okraja zaradi spolskega posilstva. Obravnava bila je tajna, zagovornik bil je dr. Mosché. Porotniki so stavljeni vprašanja zanikali in Razpor bil je nekrivim spoznan.

— (Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji) ima 12. t. m. občni zbor z zabavnim večerom. Spored: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora 3. „J. S. Turgenjev“, čita g. K. Štrekelj, drd. phil. 4. Slučajnosti. Lokal: Gusterschütz Restaurant I. Auerspergstrasse 6. Začetek ob 7. zvečer. K obilnej udeležbi vabi uljudno odbor.

Telegram „Slovenskemu Narodu“:

Zagreb 10. decembra. Ban določil je s predsednikom deželne zbor, da se deželni zbor hrvatski skliče v 17. dan t. m.

Beligrad 10. decembra. Preki sud obsojil je radikalne centralne odbornike: Teodoroviča in Miloševića na smrt, tabačnega trgovca Tavšanovića na osem let, Pajo Mihajlovića na pet let ječe. Drugi radikalci oproščeni. Kralj pomilostil je na smrt obsojena vodji radikalcev na deset let ječe.

London 10. decembra. Poročilo iz Hongkonga z dne 3. decembra: Anamiti in Kitajci priredili so ponočen naskok na Haiphong, kateri so Francozje s svojim napadom preprečili. Anamiti in Kitajci razpršeni, izgubili so 50 mrtvih in 100 ranjenih. Francozje so imeli samo dva ranjena.

Kajira 9. decembra. (Reuterjevo poročilo.) V 5. dan t. m. bilo je pet kompanij egiptskih vojakov pri Suakimu po ustaših uničenih. Ustaši polastili so se tudi jednega topa.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
7. dec.	7. jutraj	739.31 mm.	— 8.8° C	sl. svz.	jas.	0.00 mm.
	2. pop.	741.53 mm.	— 2.4° C	sl. svz.	jas.	
	9. zvečer	741.68 mm.	— 7.4° C	sl. svz.	jas.	dežja.
8. dec.	7. jutraj	743.00 mm.	— 10.6° C	sl. ssz.	jas.	0.00 mm.
	2. pop.	742.24 mm.	— 3.8° C	sl. svz.	jas.	
	9. zvečer	743.93 mm.	— 7.8° C	sl. svz.	jas.	dežja.

Srednja temperatura obeh dni je znašala — 6.2° in — 7.4°, za 6.6° in 7.1° pod normalom.

Dunajska borza

dné 10. decembra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Papirna renta	79	gld.	20	kr.
Srebrna renta	79	"	70	"
Zlata renta	93	"	60	"
5% marcna renta	93	"	85	"
Akcije narodne banke	836	"	75	"
Kreditne akcije	282	"	80	"
London	120	"	80	"
Srebro	—	"	59 1/2	"
Napol.	9	"	71	"
C. kr. cekini	5	"	25	"
Nemške marke	59	"	—	"
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld.	121	"
Državne srečke iz l. 1864	100	gld.	167	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98	"	60	"
Ogrska zlata renta 6%	120	"	35	"
" " papirna renta 5%	87	"	65	"
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	85	"	20	"
Dunava reg. srečke 5%	104	"	75	"
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	115	"	25	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	102	"	80	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	104	"	50	"
Kreditne srečke	100	gld.	172	"
Rudolfove srečke	10	"	19	"
Akcije anglo-avstr. banke	120	"	107	"
Tramway-društ. velj.	170	gld. a. v.	217	"

Zahvala.

Za vsestranske izraze toplega sočutja mej boleznijo in o smrti naše preljube nepozabljive hčerke

JOSIPINE,

potem za mnogobrojno spremstvo pri pogrebu, za darovane lepe vence, posebno pa še č. gospodom in gospicam čitalniškega pevskega zbora za lepi nagrobni, za darovana krasna venca in za korporativno udeležbo, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Žalujoča rodbina

Leuz.

(786)

Lovski pes (brek)

bolj majhne postave, bele kratke dlake, z rujavo liso krog levega očesa in z zastrizeno črko A na levem stegnu, ki čuje na ime „Skok“, se mi je pred 4 dnevi izgubil.

Kdo pove, kje je, dobi primerno nagrado.

Dolenji Logatec, v 4. dan decembra 1883.

A. Candusso.

(779—2)

Slika pesnika S. Gregorčiča

dobiva se na fin in močen papir tiskana v „Narodne tiskarni“ — Cena 20 kr., po pošti 25 kr.

1000 litrov

izvrstnega žganja, pravega tropinca

prodaja po nizkej ceni

(776—2)

Fran Bratina, posestnik iz Ustja pri Ajdovščini.

Kakovost in cena žganja se pošilja na zahtevanje franko.

Trgovski učenec,

13 do 14 let star, zmožen slovenskega in nemškega jezika, vzprejme se v prodajalnico mešanega blaga v **Kamniku** pod čifro **A. S.** — Več se zve pri trgovcu **J. Luckmann-u** v **Ljubljani**. (785—2)

Berolin.

IVAN HOFF, c. kr. dvorni fabrikant sladnih preparatov na Dunaji.

St. Peterburg.

Ivana Hoffa

Zdravilno pivo iz sladnega izlečka.

Proti občnemu oslabljenju, bolečinam v prsih in želodcu, sušici, redkej krvi in nerednim opraviлом spodnjetelesnih organov, izkušeno krepilo za okrevajoče po vsakej bolezni. Cena steklenici 56 kr.

Zasluzni diplom mejnarodne zdravstvene razstave v Londonu 1881. leta za medicinske tvarine in aparate v pospeševanje zdravja.

Podpisi:

Nj. veličastvo kraljica Viktorija angleška. — Nj. kr. visokost vojvoda Edinburški. — Spencer, predsednik razstave. — John Eric Erichsen, načelnik odbora. — Mark. H. Judge, tajnik.

Ivan Hoffov

Koncentrirani sladni izleček.

Za bolne na prsih in pljučah, zastarel kašelj, katere, bolezni v grlu. — Sigurnega uspeha in zelo prijetno za uživati. — V flaconih po 1 gld. 12 kr. in po 70 kr.

Ivana Hoffa

Bonboni iz sladnega izlečka za prsi.

Proti kašlju, hripavosti, zasliženju nepresegljivo. Zaradi mnogoterih posnemanj naj se pazi na višnjeve ovitek in varstveno znamko pristnih sladnih bonbonov (slika izumitelja). V višnjevih zavitkih po 60, 30, 15 in 10 kr.

Ivan Hoffova

Sladna čokolada.

Jako redilna in krepilna za osebe slabotnega telesa in živcev. Zelo okusna in posebno priporočati, kjer je zauživanje kave ker vzbujajoče zabranjeno. Zavoj 1/4 klg. po 1'80 gl., 90 in 60 kr.; zavoj 1/2 klg. 2'40 gl., 1 60 gl. in 1 gl.

Proti kašlju, hripavosti, bolečinam v prsih in želodcu, oslabljenju, sušici, slabej prebavljivosti, najuspešnejše krepilno sredstvo za okrevajoče po vsakej bolezni.

58 krat odlikovano. Ustanovljeno 1847.

Izumitelju in jedinemu izdelovatelju pristnih preparatov iz sladnega izlečka, gospodu

IVANU HOFF-u, c. kr. dvornemu založniku, c. kr. svétniku,

dvornemu založniku skoro vseh evropskih suverénov, Dunaj I., Tovarniška zaloga: Graben, Bräunerstrasse 8., tovarna: Graben-hof, Bräunerstrasse 2.

Priznavanja in naročila visocih in najvišjih oseb leta 1882.: Cesarski visokosti nadvojvoda Karol Ljudovik, nadvojvoda Friedrich, kr. visokost princ Wales-ki, princesa de Ligne, vojvodinja Oldenburška, princesa Reuss, gč. pl. Ferenczy, čitateljica Nj. veličanstva naše presvetle cesarice, angleška bonne (varuhinja) Nj. cesarske visokosti princeze Marije Valerije, obitelj Metternich, Clam-Gallas, Karacsonyi, Batthyanyi, Rommer, nj. vzviš. fem. Filipović, grof Wurmbbrand itd. itd. — Priporočano po zdravniških prvaki, profesorjih dr. Bamberger, Schrötter, Schnitzler, Granichstätten in mnogo drugih Dunajskih.

Pet najnovejših poročil in zahval za ozdravljenje meseca septembra 1883. z Dunaja in z dežele.

Stotisočeri, ki so že nad vsem obupali, bili so rešeni po Ivan Hoffovih sladnih preparatih (zdravilno pivo iz sladnega izlečka), da so zadobili nazaj ljubo zdravje ter se ga še zdaj veseló. (Samolastno izrečente besede ozdravljenih.)

Vaše blagorodje!

Celo leto sem trpel na mučnem želodčnem kataru in kašlju; zamen so bili vsi leki, dokler nesem rabil Vaših izvrstnih Ivan Hoffovih sladnih preparatov. Čez nekaj mesecev izostane kašelj, tek se vne, in moje zdravje je bilo po Vašem Ivan Hoffovem zdravilnem pivu iz sladnih izlečkov popolnem popravljen. Vzprejmite moje iskreno zahvalo. Ob enem priložim zahvalo v ogerskem jeziku, razglasite jo po širnem svetu.

Mezőkovacsáza.

Dr. Alojzj Nagy, župnik.

Vaše visokorodje!

Prosim Vas, da mi takoj kakor hitro možno pošljete 13 steklenic Vašega Ivan Hoffovega zdravilnega piva iz sladnih izlečkov in dva zavoja sladnih bonbonov po pošttem povzetju. Z veseljem konstatujem, da Vaše fabrikate prav rad rabim, ter da mi ugajajo in koristijo. Z visokim spoštovanjem

St. Andrej pri Beljaku, 5. septembra 1883.

M. pl. Pelechl, vodjeva soproga.

Zdravniško priznanje.

Častno mi je Vam naznanjati, da so se Ivan Hoffovi sladni preparati doslej pri vseh mojih bolnikih, kateri so že dolgo trpeli na težkem sopenju, slabem teku in prebavljenju, prav dobro obnesli; zatorej Vas vnovič prosim, da pošljete s pošttem povzetjem in naslovom: „G. Ivanu Guschallu v Brnu“ 28 steklenic zdravilnega piva iz sladnih izlečkov in 3 zavoje sladnih bonbonov.

Spoštovanjem

Grottava, 9. septembra 1883. Dr. Josip Fröde, prakt. zdravnik.

SVARILO.

Prvi, pristni, slizo razsnjuoč Ivan Hoffovi sladni bonboni za prsi zaviti so v višnjeve papir. Naj se izrečno le taki zahtevajo.

Ivan Hoffovi bonboni iz sladnega izlečka v višnjevih zavojih po 60, 30, 15 in 10 kr.

(658—9)

Glavno zalogo v Ljubljani ima: Peter Lassnigg, trgovec s špecerijami.

Nadalje imajo zaloge: V **Reki**: Nic. Pavačić, droguist; v **Gorici**: G. Christofolletti; v **Mariboru**: F. P. Holasek, na glavnem trgu; v **Ptuj**: J. Kasimir, lekarnar; v **Celju**: J. Kupferschmidt, lekarnar; v **Kranju**: Fran Dolenc, trgovec.

Paris. | London. | Budimpešta. | Gradec. | Hamburg. | Frankobrod na M. | New-York.